

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E.F.S. Dutour Geerling

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235145743

emil.dutour.geerling@noord-
holland.nl

1 | 10

Betreft: Inzet provincie Noord-Holland klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede

Verzenddatum

- 6 MAART 2024

Kenmerk

2193209/2193215

Geachte leden,

Met deze brief informeren wij u over de inzet van de provincie Noord-Holland op de onderwerpen klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Inleiding

De drastische wijze waarop klimaatverandering en de energietransitie op onze samenleving ingrijpt, gecombineerd met de stijgende energieprijzen door de Oekraïne-oorlog, plaatst energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid hoog op de agenda van zowel de EU als het Rijk. Uit onderzoek van TNO blijkt dat in het jaar 2022 meer dan 600 duizend Nederlandse huishoudens in een situatie van energiearmoede leven¹. Deze huishoudens worden geconfronteerd met hoge energiekosten, wonen vaak in slecht geïsoleerde huizen en hebben een laag inkomen. Als provincie hebben we in het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' aangegeven dat *'bij alle provinciale inspanningen het welzijn van inwoners, evenals het behouden van draagvlak, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van maatregelen'* centraal staat. Door een actieve inzet op rechtvaardigheid en betaalbaarheid in de klimaatopgave en energietransitie, willen wij deze ambities vormgeven. Deze brief heeft als doel Provinciale Staten op de hoogte te brengen van de huidige en voorgenomen inzet van de provincie Noord-Holland op het gebied van klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid

De laatste jaren is er toegenomen aandacht voor klimaatrechtvaardigheid. Klimaatverandering en de omschakeling naar duurzame energie hebben ingrijpende gevolgen voor de samenleving. Zonder expliciete aandacht voor de verdeling van de kosten en baten van deze transitie, kunnen de uitkomsten onrechtvaardig uitpakken. In een rechtvaardige transitie wordt gewaarborgd dat de transitiekosten betaalbaar zijn voor iedereen en dat de kosten en baten eerlijk verdeeld

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

¹ TNO, verhalen van mensen in een kwetsbare situatie, 2023,
<https://www.tno.nl/nl/newsroom/2023/09/energiearme-huishoudens/>

worden. De uitkomst is een energiesysteem waaraan iedereen mee kan doen en inspraak heeft en waarbij aandacht is voor verdelingsvraagstukken. Dat betekent geen gelijke, maar wel een eerlijke verdeling van lasten en lusten over verschillende (inkomens)groepen, tussen bedrijven en burgers, en tussen de stad en het platteland. Ook het structureel verplaatsen van lasten naar andere landen en naar toekomstige generaties is onrechtvaardig. Betaalbaarheid en rechtvaardigheid als uitgangspunten bieden een aantrekkelijk perspectief voor alle inwoners en bedrijven, kunnen het tempo van de energietransitie versnellen en zorgen dat Nederland en Noord-Holland voor een eerlijk aandeel bijdragen in de wereldwijde transitie.

Rijksbeleid

In de praktijk blijkt het huidige klimaat- en energiebeleid niet altijd adequaat te zijn voor kwetsbare doelgroepen, wat vraagt om extra inspanningen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) benadrukt de noodzaak van rechtvaardigheid in het klimaatbeleid en roept op tot een expliciete verduidelijking van de gehanteerde principes van verdelende rechtvaardigheid². De eerste rapportage van Het Nationaal Klimaatplatform (NKP), getiteld 'Richting, Ruimte en Rechtvaardigheid', benadrukt eveneens de cruciale rol van een rechtvaardige transitie.

Het Nationaal Plan Energiesysteem is de kabinetsvisie voor het energiesysteem tot 2050. In dit plan geeft het kabinet de huidige en toekomstige inzet aan voor een duurzaam en rechtvaardig energiesysteem.³

"Het kabinet wil een rechtvaardig energiesysteem waaraan iedereen mee kan doen en inspraak heeft en waarbij aandacht is voor verdelingsvraagstukken. Rechtvaardigheid gaat over verdelingsvraagstukken. Hoe verdelen we de lusten en de lasten van de energietransitie? Deze vraag speelt op alle niveaus: van mondiale vragen over hoe snel we van landen (zoals opkomende economieën) verwachten dat ze hun uitstoot naar beneden brengen; tot lokale vragen over hoe omwonenden van windparken op land ook kunnen meedelen in de voordelen van het windpark. Het kabinet werkt de komende tijd uit hoe het energiesysteem rechtvaardig kan zijn voor iedereen en hoe het kabinet afwegingen maakt bij het toepassen van verdelingsprincipes bij beleid. Het kabinet vindt het daarnaast belangrijk om te werken vanuit het principe van solidariteit door extra oog te hebben voor de balans tussen lusten en lasten bij groepen en partijen die moeite hebben om mee te komen."

Het nieuwe concept Klimaatplan van het Rijk dat nu wordt ontwikkeld heeft als doel om te komen tot een rechtvaardig, uitvoerbaar en

² WRR, Rechtvaardigheid in klimaatbeleid. Over de verdeling van klimaatkosten, 2023, <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/02/16/rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid>

³ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Nationaal Plan Energiesysteem, 2023, <https://open.overheid.nl/documenten/2f5cbb52-0631-4aad-b3dd-5088fab859c5/file>

ambitieuw klimaatbeleid⁴. Rechtvaardigheid is hiermee één van de drie pijlers van het klimaatbeleid en het wordt in alle onderdelen van de uitvoering meegenomen. In meer generieke zin stelt het concept Klimaatplan het volgende:

- Het kabinet streeft naar rechtvaardigheid in het klimaatbeleid door rekening te houden met het nut voor de maatschappij en de bijdrage aan de doelen.
- De 'uitstoter' wordt aangespoord om te betalen, en duurzaamheid moet lonend zijn.
- Draagkracht wordt overwogen, zodat lastenstijgingen voor lage en middeninkomens beperkt worden.
- Specifieke aandacht wordt besteed aan ondersteuning voor mensen die moeite hebben om mee te komen in de transitie, zoals zij zonder spaargeld, kennis of tijd.

Het kabinet werkt de komende tijd uit hoe het energiesysteem rechtvaardig kan zijn voor iedereen en hoe het kabinet afwegingen maakt bij het toepassen van verdelingsprincipes bij beleid. Wij willen daarbij, waar mogelijk en wenselijk, aansluiten.

Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023)

In het coalitieakkoord erkennen we expliciet dat de noodzakelijke veranderingen op het gebied van klimaat en energie aanzienlijke maatschappelijke impact hebben. Bij alle provinciale inspanning staat daarom zoals hierboven ook beschreven, het welzijn van inwoners centraal, evenals het behouden van draagvlak, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van maatregelen, aldus het Coalitieakkoord. Het is van groot belang dat alle inwoners kunnen deelnemen aan deze transitie. Daarbij speelt toegankelijke informatie van de provincie over relevante feiten en de voortgang van doelstellingen een ondersteunende rol.

Voor bepaalde groepen, zoals Noord-Hollanders die in oudere en slecht geïsoleerde koop- of huurwoningen wonen zonder de financiële middelen voor verduurzaming, dreigt energiearmoede. Dit vraagstuk wordt actief geagendeerd in gesprekken met het Rijk en regionale partners over de inzet van middelen uit het klimaatfonds.

We stellen toegankelijkheid en een gelijk speelveld als belangrijke randvoorwaarden voor onze eigen regelingen. We herkennen de waarde van lokale energiecoöperaties bij het creëren van draagvlak voor de energietransitie. Toch zien we ook dat het enthousiasme van bewoners vaak wordt belemmerd door complexe procedures voor het aanvragen van subsidies of duurzaamheidsleningen en een gebrek aan startkapitaal. Daarom willen we dergelijke organisaties stimuleren en ondersteunen. Hiermee wordt gestreefd naar een gelijk speelveld voor iedereen die bijdraagt aan deze belangrijke transitie.

Op basis van het Coalitieakkoord en de inzet van het Rijk kunnen we de provinciale klimaatmaatregelen selecteren, prioriteren en programmeren – en daarmee effectief en rechtvaardig bijdragen aan de

⁴ Rijksoverheid, Kamerbrief met reactie op WRR-rapport Rechtvaardigheid in klimaatbeleid, 2023, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/06/02/kabinetsappreciatie-wrr-rapport-rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid>

klimaatdoelen. Het Actieprogramma Klimaat (APK) hanteert hierbij de volgende pijlers:

- **Kosteneffectief en uitvoerbaar.** Kosteneffectief houdt in dat we streven naar maximale broeikasgasreductie per geïnvesteerde euro. Uitvoerbaarheid betreft onze capaciteit in bevoegdheden, menskracht en tijd om deze maatregelen effectief te implementeren.
- **Betaalbaar en rechtvaardig.** We zetten ons in om te waarborgen dat maatregelen financieel haalbaar zijn en dat de kosten en baten eerlijk verdeeld worden. Rechtvaardigheid heeft verschillende vormen: een eerlijke verdeling van lusten en lasten, erkennen en herstellen van bestaand onrecht, en intergenerationele rechtvaardigheid en solidariteit. Dit laatste met het oog op de toekomstige generaties die de gevolgen van klimaatverandering en de energietransitie het sterkst zullen ondervinden.
- **Draagvlak en lokale betrokkenheid.** Dit zijn cruciale elementen in onze aanpak. We streven ernaar de gemeenschap – dat zijn inwoners, gemeenten, lokale overheden, bedrijven, initiatieven en de Provinciale Staten – actief te betrekken bij de uitvoering van klimaatmaatregelen.
- **Integrale afwegingen en de bijdrage aan andere provinciale doelen.** Gebaseerd op de ambities van het Coalitieakkoord Verbindend Vooruit is het ons doel een gezonde en veilige leefomgeving te creëren. We streven naar duidelijkheid over de rol van de provincie, onze ambities en hoe het klimaatbeleid aansluit bij andere relevante ambities zoals de woonopgave, biodiversiteit, het vestigingsklimaat, innovatie, klimaatadaptatie en stikstofreductie. Hierin is integraliteit een sleutelwoord.

Vanuit deze pijlers zet de provincie, vaak in samenwerking met gemeenten en het Rijk, zich (ook) in op energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid. Aan de hand van subsidies, het financieren en ondersteunen van (landelijke) onderzoeksprogramma's en het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) zet de provincie zich in op energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid. Hieronder worden enkele specifieke projecten beschreven waar de provincie zich momenteel mee bezig houdt.

Huidige en toekomstige inzet van de provincie op energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid

De provincie Noord-Holland is al enige tijd actief met de onderwerpen klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede. De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de aanpak tegen energiearmoede. De provincie speelt een ondersteunende en faciliterende rol door te monitoren, coördineren en onderzoek te faciliteren. Vanuit de bovenstaande uitgangspunten werken we momenteel aan een meer structurele inzet op rechtvaardigheid en energiearmoede. Dit zal ook landen in het Actieprogramma Klimaat dat momenteel wordt herzien.

In deze brief maken we onderscheid tussen de onderstaande vier thema's:

1. Impact op inwoners

De provincie streeft ernaar inwoners te ondersteunen met kennis, expertise en ondersteuning. Dat doet de provincie door financiële ondersteuning en ambtelijke betrokkenheid te bieden. Door dit te doen kan de energietransitie dienen als kans om ook sociale doelen zoals lagere woonlasten, energieautonomie en gezondere woningen te realiseren. In 2024 financiert de provincie de volgende organisaties:

- De provincie financiert het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) dat gemeenten ondersteunt op het gebied van energietransitie in gebouwde omgeving inclusief energiearmoede. Dit omvat informatieverstrekking via webinars, nieuwsbrieven, online spreekuren, podcasts en een vragenuren en meer (zie overzicht van activiteiten in de appendix). Ook huurt het SPDE 'ervaringsmederwerkers' in om gemeenten te informeren.
- De provincie draagt bij aan het landelijke programma energiearmoede onder uitvoering van TNO (zie bijlage). Hierin wordt onder andere de rechtvaardigheid van energiebeleid beoordeeld en acties gestimuleerd voor meer rechtvaardige oplossingen. Het programma heeft tot doel beleidsmakers en uitvoerders te voorzien van actuele kennis om energiearmoede effectief aan te pakken. Dit gebeurt in samenwerking met andere provincies en ministeries. Voorbeelden van activiteiten zijn: onderzoek naar de impact, opschaling en effecten van energiefixers, landelijke en regionale energiearmoedecijfers, Europese beleidsvoorbeelden voor de langetermijnstrategie en de energiearmoedekloof.
- De provincie ondersteunt Energie Samen Noord-Holland. Zij dragen bij aan een laagdrempelige manier van het activeren van inwoners om mee te doen aan de energietransitie. Dit doen ze met name op warmte en elektriciteit. Energie Samen Noord-Holland dient daarbij als vraagbaak voor energiegemeenschappen.
- De provincie heeft het Actienetwerk GasTerug (Samenwerking tussen oa de gemeente Amsterdam, MRA, Amsterdam Economic Board & Rabobank) ondersteund (en overweegt dit weer te doen voor een nieuwe periode). Dit netwerk heeft als doel de afhankelijkheid van (Russisch) gas te beperken en om energiebesparing in onze regio te stimuleren.

2. Uitwerken en stimuleren van rechtvaardigheid in beleid en uitvoering.

Om de inzet van de provincie in lijn te brengen met de uitgangspunten van het coalitieakkoord en de inzet van het Rijk, ontwikkelen we een toetsingskader om beleidsbeslissingen te evalueren op hun impact op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede. Hierin verwerken we uiteraard alle relevante input vanuit het Rijk. Dit toetsingskader houdt rekening met de korte- en langetermijneffecten van beleidsmaatregelen en hun bijdrage aan een eerlijke verdeling van lasten en baten binnen de energietransitie. In opdracht van de provincie zal TNO dit toetsingskader ontwikkelen middels een intern onderzoek. Wij hopen met dit toetsingskader meer grip te krijgen op de rechtvaardige

uitkomsten van ons beleid. Ook voor de verdere implementatie van dit toetsingskader zullen TNO en de WRR betrokken blijven.

3. Rechtvaardigheid als onderdeel van de participatieprojecten

Binnen de provincie lopen al meerdere parallelle participatieprojecten. Aansluitend op de projecten en als onderdeel van een bredere participatieaanpak van de provincie worden rechtvaardigheidsprincipes als randvoorwaarde gesteld. Het doel hiervan is dat wanneer om inspraak gevraagd wordt, er geen groepen ongehoord zullen blijven.

We streven ernaar de gemeenschap – dat zijn inwoners, gemeenten, lokale overheden, bedrijven, initiatieven en Provinciale Staten – actief te betrekken bij de uitvoering van klimaatmaatregelen. Participatie en zeggenschap zijn belangrijk, zeggen alle rapporten en programma's. In onze participatieve aanpak bieden we ruimte aan initiatieven en betrokkenheid van burgers, bedrijven en instellingen, en zorgen we ervoor dat iedereen kan meedoen. Het betekent ook dat de besluitvorming en aansturing op eerlijke en transparante wijze wordt vormgegeven, met zeggenschap voor betrokkenen en met aandacht voor in het verleden aangedaan onrecht. Momenteel wordt in de context van het APK gewerkt aan de wijze waarop inspraak en participatie in het klimaatbeleid kan vormkrijgen. Hier is de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie bij betrokken.

4. Lokaal eigendom en financiële participatie

Het draagvlak voor de noodzakelijke veranderingen in de energietransitie is essentieel. Daarbij is het dan ook van groot belang dat inwoners mee kunnen doen aan de veranderingen in hun omgeving, wat ook onderdeel uitmaakt van een rechtvaardige energietransitie. Voor energieprojecten zoals zonne- en windenergie is draagvlak cruciaal. Een manier om meer draagvlak voor deze projecten te krijgen is door de omgeving financieel mee te laten doen.

Dit kan zijn door een omgevingsfonds, obligaties of het project door de omgeving zelf te laten beheren. Zo heeft de omgeving niet alleen de lasten maar ook de lusten van het project. Een manier om inwoners uit de omgeving van een project mee te laten financieren en beheren, is in de vorm van een energiecoöperatie. Een energiecoöperatie is veelal een groep inwoners die zich richt op het bevorderen van een door iedereen toegankelijke en duurzame energievoorziening. Energieprojecten in beheer van een energiecoöperatie kunnen veelal rekenen op draagvlak en toegankelijkheid in de omgeving.

Het oprichten van een energiecoöperatie vraagt veel kennis, tijd en geduld. Energiecoöperaties kunnen door de provincie op verschillende manieren worden ondersteund. Momenteel stimuleert de provincie het lokale eigendom door gemeenten te ondersteunen met beleid op financiële participatie. Met dit beleid kunnen energiecoöperaties eerder en actiever betrokken worden bij energieprojecten. Ook stimuleert de provincie de professionalisering van energiecoöperaties in Noord-Holland door middel van verschillende opdrachten, regelingen en subsidies.

Er kan echter meer worden gedaan. Zo kan de provincie bijdragen aan een nationaal fonds om risicovolle investeringskosten voor

energiecoöperaties te dekken. Dit heet het Ontwikkelfonds. Een beslissing over de deelname aan dit fonds zal in het najaar worden genomen wanneer er een integraal beeld is over de financiering van de ambities van het coalitieakkoord. Ook kan de provincie kleinere coöperaties helpen groeien door de subsidieregeling duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven opnieuw aan te bieden en te verbreden. Tot slot kan de provincie zich inzetten voor de juridische positie van energiegemeenschappen. In de huidige wet- en regelgeving is het lastig om lokale initiatieven een apart positie te gunnen. Als provincie kunnen we onszelf en gemeenten inspireren en stimuleren hier meer op in te zetten.

Tot slot

Middels deze brief hopen wij u voldoende te hebben geïnformeerd over de provinciale aanpak op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

- TNO onderzoek energiearmoede Noord-Holland

Appendix

Activiteiten extra ondersteuning t.a.v. energiearmoede in Noord-Holland 2024

Hieronder een gedetailleerd overzicht van de activiteiten t.a.v. energiearmoede van het Servicepunt Duurzame Energie voor het jaar 2024.

Activiteit	Onderwerp
Webinars (richtlijn: 6 webinars)	<ul style="list-style-type: none"> • Lastig te bereiken doelgroepen • Doe-het-zelf aanpak • Hoe zet je een Fiksbrigade op? • 0% lening Warmtefonds: hoe ga je om met leenaversie? • Het leren kennen van en gaan werken met het DNA van de wijk / het dorp • Verduurzaming VvE's: hoe ga je om met financieel kwetsbare bewoners?
Nieuwsbrief Community Energiearmoede	<ul style="list-style-type: none"> • Energiearmoede • Activiteiten SPDE • Landelijke ontwikkelingen • Vragen/oproepen van Nederlandse gemeenten
Online spreekuren energiearmoede	Iedereen die vragen heeft, ideeën wil spiegelen met experts of collega gemeenten of ervaringen wil bespreken of delen is van harte welkom. Tijdens het spreekuur staan in principe de vragen van degenen die inbellen centraal.
Online benen-op-tafel sessies	<p>Hoe doen andere gemeenten dat? Hoe hebben zij het voor elkaar gekregen? Wat zijn hun ervaringen met ..?</p> <p>Uit de bijeenkomsten die we organiseren, blijkt elke keer weer dat er een grote behoefte is aan interactie. Daarom organiseren we de 'Benen-op-tafel sessies' waarin kennis, ervaringen en inzichten kunnen worden uitgewisseld tussen Noord-Hollandse gemeenten. Een vorm van intervisie dus, met een ontspannen, informeel en open karakter.</p>
Symposium Energiearmoede	In het eerste deel van oktober staat de tweede editie van het symposium 'Aanpak Energiearmoede: hoe kan het beter?' gepland. In dit symposium staat wederom de vraag centraal: 'Hoe kun je als gemeente je aanpak energiearmoede verbeteren?'. We bekijken met gemeenten en andere betrokkenen wat er sinds het symposium in oktober 2023 is

	gebeurd en geleerd en welke nieuwe, kansrijke ideeën er zijn ontstaan om aanpakken verder te optimaliseren.
Strippenkaart: 1-op-1 ondersteuning voor gemeenten (op aanvraag) (richtlijn: 6 strippenkaart aanvragen)	Het Servicepunt staat ook klaar voor individuele ondersteuning aan gemeenten. Elke gemeente kan een dag advies op maat krijgen van één van onze experts.
Bijeenkomsten werkgroep (klimaat)rechtvaardigheid	Vanuit het thema energiearmoede zijn we als Servicepunt lid van de werkgroep '(klimaat)rechtvaardigheid'. Daarin worden de (on)mogelijkheden van de inpassing van rechtvaardigheid in gemeentelijk(e) beleid en aanpakken onderzocht. Dit ontwikkelt zich steeds breder door de koppeling met begrippen als 'bestaanszekerheid' en 'brede welvaart'.
Checklist Energierechtvaardigheid 2.0 waarmee gemeenten hun bestaande of voorgenomen beleid kunnen screenen en minder rechtvaardige elementen kunnen vervangen door meer rechtvaardige.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpsessies • Werksessies
Bestuurlijke informatiebijeenkomst	Op 27 november vond de Kennissessie over energierechtvaardigheid voor ambtenaren plaats. We zijn van plan een soortgelijke bijeenkomst voor bestuurders te organiseren. Naast informatie over wat rechtvaardigheid inhoudt en welke centrale inzichten er al zijn (o.a. vanuit de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en TNO) worden ook de ervaringen met de checklist teruggekoppeld.
Training Stress-sensitief werken	Op 29 januari 2024 organiseerden we het webinar 'Op naar een meer stress sensitieve aanpak energiearmoede'. De expert die daarbij spreker was, organiseert 18 maart een training van een dagdeel waarin specifiek wordt ingegaan op stress sensitieve gespreksvaardigheden. Deelnemers leren hier hoe je in een één-op-één situatie gebruik kunt maken van nieuwe gesprekstechnieken om het gesprek te voeren met bewoners die chronische stress ervaren.
Opzetten van een pool met ervaringswerkers	Eind vorig jaar zijn we de samenwerking gestart met Sterk uit Armoede , de Alliantie Inclusieve Energietransitie, Divosa en DuurzaamDoor (RVO). Met de eerste twee organisaties werken

	<p>we aan het opzetten van een pool van ervaringsdeskundigen. Zo willen we gemeenten in de gelegenheid stellen hun aanpakken, regelingen of communicatie uitingen te laten checken of te verbeteren.</p>
<p>Beter aansluiten bij de doelgroep energiearmoede via andersoortige bewonersinitiatieven</p>	<p>Samen met bovengenoemde organisaties ontwikkelen we een visie op het beter aansluiten bij de doelgroep energiearmoede via andersoortige bewonersinitiatieven. Vaak werken gemeenten al wel samen met energiecoöperatie(s), maar vanuit het sociaal domein of armoedebestrijding is bekend dat andersoortige bewonersinitiatieven vaak een veel beter contact hebben met de doelgroep 'huishoudens met energiearmoede'.</p> <p>Een belangrijk verschil tussen duurzaamheidsinitiatieven en de hier bedoelde initiatieven (denk aan schuldhulpverlening en het tegengaan van eenzaamheid) is dat de eerste vrijwel altijd door mannen wordt gerund en de andere door vrouwen. Bij het ontwerpen van meer kansrijke aanpakken voor bewoners die chronische stress ervaren is dit een belangrijke factor om mee te nemen</p>
<p>Community of Practice Woningcorporaties</p>	<p>Een groot deel van de doelgroep energiearmoede is sociaal huurder. Daarmee zijn woningcorporaties een belangrijke speler bij het tegengaan van energiearmoede. Vanuit deze achtergrond hebben we in 2023 samen met TNO en Metropoolregio Amsterdam een viertal bijeenkomsten met woningcorporaties georganiseerd in een Community of Practice.</p> <p>TNO heeft een (tussen)rapportage opgesteld met daarin de inzichten en geleerde lessen tot nu toe, die in een webinar zullen worden gedeeld. Indien de deelnemers behoefte hebben aan het voortzetten van deze CoP blijven we in 2024 deze bijeenkomsten organiseren.</p>